

KURIER LITEWSKI

w WILNIE dnia 15. Lutego V. S. ROKU 1808.

S. PETERSBURG VS. d. 4 lutego. General infanteryi Graf Buxhewden w nadgodę zasług położonych dla dobra oyczyzny, szczególniej teraz w piędkim woysk uformowaniu, otrzymał order S. Andrzeja z najlaskawszym re kryptem, który pracom iego daie świadectwo znamienite. GL. Kotłubicki w nadgodę gorliwości z którą sprawował obowiązek Naczelnika Gubernskiego milicyi Niżehorodzkiej, otrzymał order S. Włodzimierza 3 klasy. Stanu konsyliarz Mołczanow ozdobiony orderem S. Anny 1 klasy. Hofmistrz Demidow orderem S. Anny 2 klasy, iakoteż stanu konsyliarz Ster.

W ukazie danym Collegium wojennemu wyraził Imperator Jmć. Oddając sprawiedliwość dystrygowanę służbie Imperatorskiego batalionu milicyi w czasie wojny przeszłej, rozkazujemy liczyć on w korpusie woysk leibgardyjskich, i utrzymywać w przyszłości na ośnowie następującej. 1 Wszyscy Officyerowie, unterofficyerowie i żołnierze tego batalionu biorą odtąd porównanie w prawach swoich z inną piechotą leibgardyi. 2 Imperatorski batalion milicyi w liczbie Officyerów i żołnierzy ma zupełnie być zrównany z batalionami gardyjskimi. 3 Wnętrzny podział kompanii tego batalionu i wprowadzony już do niego porządek służby ma zostać w terażniejszym stanie. 4. Mundur, ammunicya, broń, obóz, inne rzeczy tegoż batalionu zostawić w stopniu dzisiejszym, lecz co do terminów iednako z piechotą leibgardyi. 5. Znajdująca się teraz przy tymże batalionie komenda artylleryi według przepisu wyższego ma być wcieloną do batalionu artylleryi leibgardyjskiego nad przepisany w nim etat, i poczytać ją przy wspomnianym batalionie odkomenderowaną. 6. Wydawanie według przepisów na gardyę gaży Officyerom i żołnierzom, ostatnim rzeczy potrzebnych, będzie czynione z Komissoryatu; z departamentu prowiantkiego dostarczany będzie prowiant i furaz.

Graff Alexy Andrejewicz na miejscu uwolnionego Graffa Liwen zarządzać ma obozową kancelaryą J. J. Mości i korpusem Feldjegerów. Aktualny stanu konsyliarz Bażenów należeć ma do Admiralicji. Litewsko Grodzieński Wice Gubernator Bakiew uwolniony od tego obowiązku zasiadzie w banku assygnacyinym. Reketmeister Kluczarew otrzymał rangę aktualnego stanu konsyliarza. Aktualny stanu konsyliarz Litke umieszczony w gabinecie Monarszym.

Według raportów przysłanych Synodowi od 36 Dyecezyi, r. 1806 narodziło się w nich dzieci wyznania tylko Grecko Rossyjskiego płci mę-

skiej 711601, płci żeńskiej 634564, umarło osob płci męskiej w tymże roku 449633, płci żeńskiej 403870, zaślubionych par było 273778. Między umarłymi były 2 osoby od lat 150, 2 od 140, 2 od 130, 4 od 125, 24 od 120, 25 od 115, 71 od 110, 164 od 105, 1276 od 100, 1641 od 95, 4398 od 90, 4373 od 85, 10962 od 80, 10651 od 75, 17513 od 70, 14101 od 65, 19275 od 60 etc.

Akademik Seweigin niedawno był posłany od tutejszey Akademii scyencyi dla uważania i opisanja góry ognistej, która palić się zaczęła w Estlandyi; znalazł ją o 22 wiorsty odległą od Rewla między południem i zachodem, i dał o niej Akademii obszerną sprawę, iakoteż bliższych góry okolic dokładne opisanie. O czasie w którym palić się zaczęła pewności niema; według powieści iednych mieszkańców raz pierwszy dym postrzeżono 27 czerwca r. 1807, według długich d. 18 listopada tegoż roku.

WIEDEN d. 5 lutego. Wczora u Cesarzowej audyencyą miała deputacya stanów Królestwa Czeskiego, której imieniem winszował Burgrabia Graf Wallis; tenże udł się z kolegami do Arcy X. Karola, i iako General Kapitanowi Królestwa oświadczył życzenie całego narodu. Ofiary dobrowolne obywatelów Węgierskich nie ustają podziśdzień, dla poratowania prowincyi wojną zniszczonych; ieszcze niedawno Czechy, Szląsk, Morawia, Austria z tego źródła otrzymały 180 t. złot. ryńs. Listy odebrane z wielu miast państwa Tureckiego znać daia, że Sultan Mustafa 4 i cały z nim Ottomański naród nie obojętnie okiem patrzą na codzienny i wielki wzrost Francuzkiej potęgi w Dalmacyi i Albanii; to pewna że G. Lauriston ma liczną dywizyą woyska w okolicach Cattaro i Raguzy, G. Marmont w okolicach Zara i na granicach Bośni, G. Baraguey d' Hilliers przyprowadził trzecią z Friulu, inne dywizye są oczekiwane z Włoch i Szląska Pruskiego, z kąd cały korpus Masseny ma przybyć; nie wiadomo kto obeymie komendę najwyższą nad armiami połączonemi. Co widząc Turcy, iak słysząc, zaczynają szukać związku z Anglikami, właśnie gdyby koniec ich panowania w Europie nieuchronny był i blizki. Więc Dywan miał wysłać gońców do Lorda Collingwood krążącego po Archipelagu, z odezwą nie tylko zmierzającą do zawarcia ugody, ale też ścisłego przymierza między dwoma narodami. Między wielo warunkami ten ma być najważniejszy i najpierwszy, ażeby W. Brytannia natychmiast osadzić mogła Egipt, Moreę, i wyspy Greckie, iest wątpliwość czyli te kraie dostać się mają Jerzemu 3 w nadgodę ofiarowanych posiłków, albo później do

Ottomanów powrócą gdy niebezpieczeństwo minie. To pewna że Sułtan chce dwie armie rychle zgromadzić, z których każda po 150 t. ludu powinna liczyć; przeto wydane są rozkazy najsurowsze do wszystkich Baszów Europejskich i Azyatyckich, ażeby niezwłocznie przybywali do obozu prowadząc sami iak najwięcej zbroynych. W Constantinopolu Dywan od czasu dawnego nigdy tak czynnym nie był, Ministrowie i konsyliarze Porty dzień i noc pracują wynajdując środki naydogodniejsze, iak cały naród Ottomanow ruszyć ku obronie pospolitey, państwo utwierdzić na lądzie i morzu; tym końcem cała ich flotta ma być wkrótce do żeglugi opatrzona.

Cesarz G. Vincent w nadgodę zasług darował dobra skarbowe 180 t. złot. ryńs. szacowane w Gallicyi, tamże podobne dobra, lecz szacunku 80 t. złot. ryńs. nie przenoszące otrzymali G. Kawaleryi Bellegarde i Wice Prezydent Wurmser. Ponieważ w Liwornie jest zamknięty handel po oddaleniu się Regentki z synem, przeto miasta Włoskie Mediolan, Bergamo, Brescia, Verona &c. cukier, kawę, czekoladę inne produkta wysp Antylskich w Niemczech kupować zaczęły. Następca tronu Wurtembergskiego ma wkrótce zaślubić Królową Bawarską.

LONDYN d. 16 stycznia. Pisma Oppozycyjne zaczynają głośno powstawać na Ministrów naszych, przepowiadając blizki upadek narodu pod ich rządem, jeżeli rychło nie przywrócą pokoiu. Geniusz Napoleona tryumfuje, powiada, iakim więc sposobem oprze się iemu Brytannia własnym siłom zostawiona, zwłaszcza gdy z Francją połączone dziś widzimy prawie wszystkie Mocarstwa Europy lądowej. Rękodzieła Angielskie upadają, żegluga zmniejszyć się musi, nadzieie zawodne ożywienia iey handlem Azyatyckim, Afrykańskim, i do nowego świata. Gdybyśmy przynajmniej w domu byli bezpieczni. Lecz brzegi nasze nie są niedostępne, obywatelów umysły rozróżnione naybardziej w Szkocyi i Irlandyi, których mieszkańcy dawno z Unii wymuszonej nieukontentowani, czekają podobno czasu tylko i sposobnej pory do wynurzenia chęci swoich, Irlandya naybardziej, gdzie Katolicy wielorako uciśnieni wybawiciela głośno wzywają, gotowi broń podnieść na braci. Te i podobne okoliczności wyliczając Oppozycja Ministrów zaklina, żeby złożwszy dumę i miłość własną która ich zaślepia, nakoniec przejrżeli, a pokojem prędkim odwrócili blizką zgubę oyczyźnie grożącą.

Lecz Ministrowie tych uwag nie czytają zapewne, i rad nie słuchają zatrudnieni wojenną wyprawą, w przekonaniu że sam tylko oręż i szczęśliwe onego powodzenie dać zdoła pokoy pożądany i chwalebny. Admirał Cotton z częścią floty swojej został wiatrem odparty do brzegów oyczystych z odnogi Biscaiskiej; lecz G. Spencer z częścią drugą oparł się nawałnościom i zmierza do Gibraltaru, którą twierdzę opatrzyć kazano śpiesznie na wszelki przypadek, ażeby tu niegotowych Anglików nie znalazł nieprzyjaciół, gdy nad podobieństwo wszelkie szturmować zechce. Co wy-

konawszy Spencer Admirałom Parwis i Sidney Smith ma pomagać w dobywaniu Centy, Cadix, czyliż Lisbony, gdyż dotąd niewiadomo do którego z tych miasta przystąpimy naprzód, chociaż zdaie się pewna, iż iedno z nich jest zagrożone.

Druga wyprawa nad inne większa gotuje się w portach naszych, którey cel i wodzowie nieznanymi. Admiralicya znajdując dziś w portach Królestwa liczbę prawie nieskończoną okrętów kupieckich bezczynnie stojących dla przerwanego handlu, wiele ich nawięła ku potrzebie publiczney, płacąc szilling na miesiąc od każdej beczki. Ze Lord Strangford nie wyjechał na poselstwo do Brezylji, przypisują niektórzy odmianę zarzutom przeciw niemu uczynionym; ten pan uczony autor wielu dzieł dowcipnych i dobrze przyjętych w narodzie naszym, Irlandczyk rodem, nie ma zdaniem przeciwników, potrzebnych posłowi talentów; nawet niektórzy dowodzą, że nie on potrafił nakłonić Regenta do opuszczenia Lisbony. Z tego przypadku cieszyli się w początkach Anglicy, teraz są zasmuceni uważając, iak wiele rozmaitego ludu od nas przenieść się może do Brezylji z wielkim zyskiem dla tego kraju, szkodą dla Brytannii, mianowicie jeżeli Regent przybyłych użyje do założeń rękodziel; wtenczas produkta surowe z tamtąd przychodzące podziśdzeń, zaczną wychodzić przerobione, z uszczerbkiem naszych rękodziel; samych skór surowych odbieraliśmy corocznie z Brezylji sztuk 100 t.

Prawdziwy był domysł, że Brytannia W. wyspę Portugalską Madera zająć miała: G. Beresford z Admirałem Hood posłany na tę wyprawę, przez Maiora Murphy donosił rządowi, że d. 24 grudnia stanowszy pod Maderą, bez odporu żadnego i trudności został przyjęty, i żołnierzem Angielskim osadził twierdzę. Bez wątpienia usłyszymy wkrótce o zajęciu innych osad Portugalskich, iakie są Azores, Goa, Diu, Macao; same tylko zostaną w ręku Regenta Gwineyskie i Zangwebarskie, do których, iakoteż do Brezylji przystęp nieprzyjaciółom jest trudny, a podbicie żołnierza wiele potrzebuje.

Wiadomości z New Yorck d. 18 grudnia pisane donoszą, że Kongres Amerykański wyrokiem uroczystym zamknąć kazał porty swoje, i zerwał związki handlowe z Anglikami. Żaden z nas nie wątpi o blizkiem naiechaniu przez Republikantów i rychlęm podbiciu Canady; lecz to nie mniej pewna, że tysiące statków kupieckich zabrać możemy nowemu nieprzyjacielowi, a tym sposobem nie tylko nadgodzić sobie stratę osad, ale też magazyny nasze napełnić produktem i wielorakim towarem na czas długi. Wprawdzie Admiralicja jeszcze rozkazu nie dała na łapanie Amerykańskich okrętów, lecz to nastąpić musi, skoro Kongres propozycji od posła Rose podanych przyjąć nie zechce. Gdy zaś Angielscy politycy rachują pilnie miliony spodziewane z przyszłej zdobyczy, Amerykanie zapowiadają nieuchronny upadek handlu naszego. Wszystkie prowincye RPtey od Louisiany do brzegów rzeki S. Wawrzyńca i granic Acadyjskich przyjąć mieli z radością

Niewypowiedzianą Kongressu uchwałę, która wojnę bliską zwłastnie. Od lat kilku Amerykańscy żeglarze na własną potrzebę czyiiteż na opatrzenie innych narodów z któremi handel prowadzą, zakupowali w Anglii i odprzedawali światu całego najmniej dwie trzecie części towarów pochodzących z manufaktur Brytanii W; jeszcze w r. 1807 zapłacili Anglikom za nie gotowizną 11 millionów FS. Z tego źródła utrzymywało się kilka millionów ludzi pracujących w rękodzielniach. Niech tylko Amerykanie handlować i pieniądze dostarczać przestaną na chwilę, magazyny Angielskie napelnia się nieużytecznym towarem, lud pracowity bez zarobku do nędzy przyjdzie i rozpaczy.

Po raporcie Ministra morskiego przyniosł swój Kongressowi Minister skarbowy, w którym pokazuje, iż Rpta w r. 1807 miała dochodu więcej 18 millionów dollarów; gruntu przedano tylko 294 t. morgów, za które weszło 500 t. tychże dollarów. Wydatek zwyczajny w czasie spokojnym na wszelkie potrzeby nie przechodzi 12 millionów; potraciwszy sumę przeznaczoną na zmniejszenie długu publicznego, drugą Francji należną za odstąpienie Louisiany, zostaje w skarbie więcej 3 millionów. Tak bywało w przeszłe lata; co zważając politycy głośno przyganiają rządowi Amerykańskiemu, że dotąd nie myślił o wystawieniu floty zdolnej bronić handel i brzegi krajowe, mając zwłaszcza w domu drzewo i rozmaite ku temu potrzeby, inne bez trudności dostać mogąc z Europy w zamianę własnych produktów. Dziś nawet gdy wojna z Anglią zdaje się nieuchronna, i kupieckie statki Amerykanów najbardziej są zagrożone, brzegi i porty otwarte są napaści naszej, Kongres jeszcze nie myśli o potężnej flocie, i budować liniowych okrętów albo fregat nie każe; tylko wyznaczył mierną sumę na uzbrojenie 180 szalup. Wnoszą ztąd niektórzy, że Kongres o wojnie z nami szczerze nie myśli, owszem szukać będzie ugody, bylebyśmy najmniej do tego skłonność pokazali.

PARYŻ d. 26 stycznia. Senat napisał ustawę, że Generał Administrator Francuzkich departamentów Piemontu, i Liguryi rangę mieć będzie między urzędnikami koronnymi, i mieszkać stale w Genui. Coraz więcej żołnierzy naszych do Hiszpanii wkracza, nie wszyscy razem lecz małemi dywizjami od 1500 do 2 t. Zbierać nie chcemy wszystkich pogłosek jakie biegają o nastąpić małych odmianach w tej stronie; odnowiły się dawniejsze o wcieleniu do Francji niektórych prowincyi, Catalonii, Biscaii &c. oblężeniu Gibraltaru. Marszałek Moncey za innemi sam wkroczył, i w Jrun był przywitany od G. Laburia Adiutanta X. Pokoju, gdzie zabawiwszy krótko pośpieszył do Tolosa.

Konsyliarz stanu Lacuée następującym sposobem przekonywał Senat o potrzebie przyłączenia do Francji twierdz Flessingue, Wesel, Cassel &c. W zdarzeniach wielu Napoleon Imperator okazał umiarkowanie; dziwić się będzie Europa, że podbiwszy krajów tyle od Adryatyckiego do Bałtyckiego morza i brzegów Niemna, dziś prze-

staie na kilku miastach ten który zubożcił hojnie swoich zprzymierzeńców; nie zabierałby tych nawet, gdyby Kehl nie było przedmurzem Strasburga, Casel Moguncyi, Ehrenbreitstein Coblence, gdyby Wesel nie było potrzebne do okrycia Renu, Flessingue portu Anvers i uścia Escant. Nie myślił Francji rozszerzać która jego sprawą dość jest potężna i wielka, lecz jedynie chciał sobie i następcom związku Reńskiego Protektor, zachować zręczność dawania posiłku zprzymierzeńcom, gdyby kiedy od nieprzyjaciół byli zagrożeni.

Stanu konsyliarz Regnaud dowodził potrzebę zwołania 80 t. młodzieńców. Gdyście zwoływali, mówił konskrypcją r. 1808, chcieliście pokoy przyspieszyć; iaż jest podpisany na lądzie i niewzruszony. Przeciwi się dobru całej Europy sam inż tylko rząd Angielski; jego nadzieją wojna, niezgody nasze potrzebą. Odpowiedział na poważne pośrednictwo znieszczeniem stolicy Duńskiej, pogardą prawa narodów, morza i żeglugi zamknięciem, wojny nieśmiertelnej ogłoszeniem. Powstali przeciw takiemu gwałtowi i bezprawiu Monarchowie, i czynią dziś względem spólnego nieprzyjaciela na lądzie, co ten pierwszy uczynił na morzu, wygnali handel i okręta Angielskie z portów całej Europy. Utworzony jest potężny związek i święty na ukaranie Oligarchii Brytanów; od Bałtyckiego do morza śródziemnego, od Nilu do Newy ledwie iaka przystań wolna i bezpieczna flotom Angielskim została.

Lecz nie dość na tem żeśmy Anglików ogłosili wyiętmi z pod opieki prawa narodów, trzeba jeszcze im odjąć bezpieczeństwo w gnieździe własnem. Niech wyparci ze wszystkich portów, zagrożeni w domu nie wiedzą, gdzie najlepiej użyć mają potęgi swojej; niech pomnożone armie Francuzkie będą gotowe nieść orły zwyciężkie i mściwe do najodleglejszych osad i dzierżaw Jerezgo 3. Dla tych przyczyn macie wzywać do chorągwi młodź konskrypcyjną; wezwanie przeszłej dało pokoy lądowy, to pokoy morski przyniesie. Rabunek i grabież Coppenliagi, emigracja Lisbońska nie zupełnie Europę z okrętów ogołociły. Jeszcze podobno jest żołnierzowi Francuzkiemu zbliżka potkać Angielskie milicje, Jilandya może spodziewać się wybawiciela w ucisku srogim, Indya niech czeka zbawców. Gdy zaś stare legiony ruszą w pole niosąc dzień sprawiedliwości i pomsty, nowe zastępy młodzieńców poznawać będą karność żołnierską i walczenia sposob pod okiem oycowskiem rycerzów obywatelów, Generałów Senatorów, których gorliwość inż nie raz formowała półki, wprawiała do boju młodzieńcze ręce, na zastąpienie żołnierzy poległych na polu chwały, albo dla ran i chorób od służby u wolnionych. Ma Imperator Francuzki gotowe środki do zawarcia pokoju i popierania wojny; potęga własna, posiłki zprzymierzeńców nie każą wątpić o skutku tej rozprawy; nieprzyjaciół złożyć się musi do sprawiedliwości bojaźnią, albo do ulegania zwycięstwem.

Minister wojenny G. Clarke dał rapport następny Monarsze. W. J. Mość kazaleś zgroma-

dział z armie obserwacyjnej na południu, i pod G. Junot zalała Portugallia; 2 pod G. Dupont weszła do Hiszpanii; przez ostrożność Marszałek Moncey nastąpił z trzecią za niemi. Potrzeba zamknięcia portów nieprzyjacielowi, druga żebyśmy w niektórych miejscach potęgę mieli gotową dla przeniesienia teatru wojny do Anglii, Irlandyi, Indyi, nakazała zwołać młodzież należącą do konskrypcyi r. 1809. Strona w radzie Londyńskiej górująca wojnę wieczną ogłasza, Coppenhagi rabunek skrytej zamysły obiawia. Chociaż Europa cała powstaje na tę gwałtowność, a Francya wojsko ma liczniejsze niż przedtem, trzeba jeszcze większą potęgę wystawić, ażeby zastraszyć nieprzyjaciela sam od steru rządowego oddalił Olygarchow, i powierzył administracyę ludziom rozsądniejszym, którzyby miłość i dobro własnej oyczyzny, zmiłością i dobrem plemienia ludzkiego zgodzić umieli. Nieuważny polityk widząc pokoy na lądzie kwitnący mógł wojsko zmniejszyć; W. J. Mość widzący daleko legiony Francuzkie pomnażać winien, dopóki Anglia nie przyzna udzielnosci wszystkim narodom w handlu i żegludze, a po wszystkich morzach nie zakwitnie bezpieczeństwo i pokoy, jakim cieszy się ląd Europejski od kilku miesięcy. Cierpi zapewne oycowskie serce panującego, gdy poddanym nowe coraz ciężary nakazuje; lecz obowiązkiem jest Napoleona wysłuchać ten głos powszechny Francuzów: Nie ma i nie chcemy spoczynku, dopóki morza nie będą oswobodzone; gotowi jesteśmy krew przelewać do ostatniej kropli, ażeby tylko oyczyzna, z nią wszystkie narody świata odzyskać mogły handel i żegludę wolną, dziedzictwo słusne, sprawiedliwe, niezaprzeczane, pożyteczne, i koniecznie każdemu potrzebne.

Nakoniec Minister zagranicznych interesów Champagny dał rapport następującej osnowy. W Tilży Europa lądowy pokoy zyskała i nadzieję morską; potężni Monarchowie ofiarowali pośrednictwo, które Brytannia odrzuciwszy zburzyć przedsięwzięła Coppenhagę, powstając jawnie przeciw Mocarstwu obojętnym, które dawno znieważać przywykła. Tagwałtowność Francją złożyła dołączenia się z całą Europą przeciw nieprzyjacielowi powszechnemu; żaden nigdy związek sprawiedliwszy nie był. Anglicy zaprzeczają udzielnosc narodom; więc te przeciw nim powstać powinny; tak czynić każe własna dostojność, honor, potrzeba, dobro własne, i przymierza łączące Monarchow Europejskich. Anglia gwałci prawo przymuszając wszystkich żeglarzów cierpieć przetrząsanie okrętów, zawiać do portów Angielskich, biorąc od nich opłatę; gwałci udzielnosc zamykając porty nie oblężone, brzegi, odnogi, morza całe, przecinając komunikacye handlowe między narodami które nie należą do wojny.

Gdyby okręta Francuzkie zabierał nieprzyjaciół w jakim porcie, pan onego do odpowiedzi powołany musiałby dochodzić na Anglikach krzywdy naszej, obelgi swojej; bo inaczej stałby się spółnikiem Anglików, nieprzyjacielem Francuzów. Portugalczycow statki swoje dozwolali przetrząsać, a przez to dobrowolnie cierpieli uymę udzielnosci, gdyż okręta są narodów własnością

na morzu, iak miasta na lądzie, których napadać bez wojny się nie godzi. Powolność Regenta nam prawo dała żądać, ażeby na Anglików powstał albo sam odpowiadał za szkody przez nich uczynione. Portugallia nie mogła odłączyć się od sprawy Europejskiej, i przyjmować tych u siebie, którzy chcą sami panować na morzu. Uczyniła to jednak wtenczas, gdy floty Jerzego 3 nowy świat i dawniejszy hardo przebiegały, Amerykanów biły, burzyły Coppenhagę. Jeszcze w r. 1806 zawinął do Lisbony nieprzyjaciół, miał tajemne rozmowy z dworem, których cel i skutek czas odkrył. Idąc do rzeki Plata czyliż w Rio Janeiro nie spoczywał? szturmując Buenos Ayres i Montevideo czyliż z Brezylji nie miał dostarczonych potrzeb? Floty Cadix zamykające czyliż z portów Portugalskich nie brały żywności; te które szły na Constantinopol, podbicie Egiptu, zbuntowanie Neopolu, i które po morzu śródziemnym krążyły?

Konsul Francuzki w Faro uwięziony, później wywołany z kraju. Regent nie raz Anglikom pozwalał zabierać w kraju swoim własność Francuzką, i mieć okręta nasze; mógł więc zatrzymać Anglików na prozbę Napoleona i towary tego narodu w nadgrode strat naszych. On zaś tajemnie ostrzegał dwór Londyński o wszystkiem. Obiecywał przyjąć sprawę powszechną Europy, skrycie zaś wołał o posiłki Angielskie, uwodził Francuzów, czas zwlekał, nieiaki skrupuły do rozwiązania podawał. Rozwiązaliśmy; nawet zmniejszono żądania pierwsze, nowe obietnice, i zwłoka czasu; raz 12 letniego X. Beira posyłało do Brezylji ku obronie kraju od Anglików, raz drugi czekano eskadry powracającej z morza śródziemnego, która panom Oceanu rzekę Tagus zamknąć miała. Tym sposobem czyniąc Regent, dwóm niby stronom dogadzając, oddał na los niepewny byt narodu który wołał o zerwanie związków z nieprzyjacielem Europy niebezpiecznych. Jeszcze prosił o miesiąc czasu, którego użył na czekanie przyścia wojsk i flott Angielskich z Coppenhagi, co gdyby nastąpiło Portugallia zupełnie byłaby zniszczoną. Postrzegli nakoniec nierzetelność Regenta posłowie Francuzki i Hiszpański, Lisbonę opuścili, wkrótce uczyni to samo dom Braganza.

W raporcie drugim wyraża Minister Champagny, że Regent po wyjeździe posłów z Lisbony zapowiedział wojnę Anglikom zapewne za ich pozwoleniem, i zabierać kazał towary których już nie było w kraju; nakoniec wysłał do Paryża posła, ten przecie granic Portugalskich nie przeszedł. Posiłki Jerzego 3 wszystkim jego zprzymerzencom szkodliwe, Regentowi zysk przyniosły, że ucieczkę do Brezylji zasłoniły. Ten kraj od tąd liczyć się powinien w rzędzie osad Angielskich, Portugallia do związku Europejskiego należy; obiół całą G. Junot, działa w batteriach nadmorskich znalazł zagwożdzone. Anglicy tu nie do czynienia nie mając grozą portom Cadix i Ceuta; do Gibraltaru na załogę zprowadzili wojsko na Egipskiej wyprawie mniej szczęśliwe, i te które Sycylią napełniały; zdaje się iakby nieprzyjaciół chciał na brzegach Hiszpanii Europejskiej nadgrozić sobie klęskę w Buenos Ayres poniesioną.